

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА, ТЕМЕ И МЕНТОРА ЗА
ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовео комисију: Наставно-научно веће Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду

Датум именовања комисије: 20.04.2012.

Састав комисије:

1. Ђукић Мара

Редован
професор

Педагогија

презиме и име

звање

ужа научна област

Филозофски факултет у Новом Саду

Председник

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

2. Врцељ Софија

Редован
професор

Педагогија

презиме и име

звање

ужа научна област

Филозофски факултет у Ријеци, Универзитет у Ријеци

Члан

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

3. Костовић Светлана

Ванредан
професор

Педагогија

презиме и име

звање

ужа научна област

Филозофски факултет у Новом Саду

ментор

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

4.

презиме и име

звање

ужа научна област

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

5.

презиме и име

звање

ужа научна област

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

6.

презиме и име

звање

ужа научна област

установа у којој је запослен-а

функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Тамара, Петар, Боровица _____
2. Датум рођења: 21.10.1980. Место и држава рођења: Апатин, Р. Србија

II.1 основне студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: Педагогија

звање: дипломирани педагог

II.2 мастер или магистарске студије

година уписа: година завршетка: просечна оцена током студија:

универзитет: у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: мастерске студије Педагогије

звање: дипломирани педагог- мастер

научна област: педагогија

наслов завршног рада: "Вршњачко образовање- *pro et contra*"

II.3 докторске студије

година уписа:

универзитет: у Новом Саду

факултет: Филозофски факултет

студијски програм: Педагогија

број ЕСПБ до сада остварених: просечна оцена током студија:

II.4 приказ научних и стручних радова

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	Боровица, Т., Костовић, С. (2011): Савремени медији у функцији образовне револуције, <i>КУЛТУРА: часопис за теорију и социологију културе и културну политику</i> , бр. 133, 370-381, главни уредник: Миланка Тодић, одговорни уредник: Александар Лазаревић, Београд: Завод за проучавање културног развитка;	M52
<p>У раду су анализирани промене изазване технолошком и информацијском револуцијом, као основним покретачима развоја данас, и начин на који су измениле целокупну слику друштвеног и приватног живота човека са почетка 21. века. Уочено је, да иако су се ове промене одразиле на бројне (све) аспекте савременог живота, чини се да (формално) образовање није један од ових аспеката. Образовни системи широм света још увек осликавају друштвени, историјски и економски период у коме су настали- период индустријске револуције. Овим радом направљен је осврт на правце могућих промена у образовним системима широм света, као и на улогу савремених медија у конципирању образовања према потребама 21. века. Такође, истраживани су потенцијални и вероватни сценарије развоја образовања, који би стављајући у функцију предности и могућности савремених медија и технологија, одговорили на потребе развоја у 21. веку.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> НЕ</p> <p>ДЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
2.	Боровица, Т. (2011): <i>Образовање за будућност- правци промене, ПЕДАГОШКА стварност: часопис за школска и културно-просветна питања</i> , година LVII, број 7-8, стр. 679- 689, главни и одговорни уредник Радован Грандић, Нови Сад: Педагошко друштво Војводине, 1955-.,	M 52
<p>У раду се, полазећи од анализе промена изазваних савременом технолошком и информационом револуцијом и њиховог утицаја на мењање слике света, анализирају потенцијални и/или жељени правци промене образовања у/за будућност. Евидентиран је проблем да, упркос томе што је образовање врло дугорочна инвестиција, доношење одлука у вези образовања претежно је краткорочно, а дугорочне перспективе и праксе у образовању више су изузетак него правило. Као полазна основа за анализу потенцијалних сценарија развоја образовања за будућност, за потребе овог рада узет је пројекат Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) „Школовање за будућност“. Рад је категорисан као прегледни чланак.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> <u>ДА</u> НЕ</p> <p>ДЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
3.	Костовић Светлана, Ђерманов Јелена, Боровица Тамара (2011), Структурисана импровизација као нова филозофија образовања, Годишњак Филозофског факултета, књига XXXVI/2, 2011, уредници: Владислава Ружић и Душан Маринковић, стр. 163-172 , Филозофски Факултет: Нови Сад;	M52

У раду се, полазећи од критике образовних система широм света, и њихове неспремности да одговоре на убрзане промене савременог живота, предлаже другачија филозофија образовања, заснована на примени структурисане импровизације. Како су креативност и инвентивност постале основни принципи „економије знања“, уочено је да је најважнији задатак свих који се баве образовањем да оспособе ученике за креативно учење у стварању иновација. У импровизацији, стварање је много важније него знање. Учење које се дешава током импровизације у складу је са савременим теоријама учења, које наглашавају важност процеса конструисања знања. Рад је категорисан као оригинални научни чланак.

рад припада проблематици докторске дисертације: ДА НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категирија
4.	Костовић, С., Зуковић, С., Боровица, Т. (2011): Инклузивно образовање и школски контекст, <i>Настава и васпитање</i> , бр.3, 406-418, Педагошко друштво Србије: Београд; Ур. Гордана Зиндовић-Вукадиновић	М 24
<p>Ауторке су овим радом понудиле анализу могућности за развој инклузивне праксе, са посебним освртом на претпоставке развоја инклузивне школе. У раду су представљени резултати емпиријског истраживања чији је циљ био испитивање мишљења педагога основних школа у Србији о питањима инклузивног образовања. На основу квалитативне анализе добијених одговора изведен је закључак да, правац даљег деловања у инклузивном развоју школе треба да иде у смеру педагошке, унутрашње реформе школе, односно филозофије школе, која би водила ка инклузивном друштву.</p>		
<p>рад припада проблематици докторске дисертације: <u>ДА</u> НЕ</p> <p>ДЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категирија
5.	Kosanović M., Borovica T. , Đermanov J. (2011), Experiential learning as the integrational factor of formal, non-formal and informal education, U: Kvalitet obrazovnog sistema Srbije u evropskoj perspektivi : zbornik radova. Knj. 1, <i>Ka uspostavljanju vrednosnih okvira i standarda kvaliteta : odabrani teorijsko-metodoloski koncepti = The quality of education system in Serbia from European perspective:proceedings of papers. Vol. 1, Towards establishing a framework of values and standards of quality : selected theoretical methodological concepts I</i> [urednik Olivera Gajic]. - Novi Sad: Filozofski fakultet, 2011 (Budisava Krimel). - 462 str. : ilustr. ; 28 cm, str. 247- 259. CIP 37(497.11)(082) ISBN 978-86-6065-093-3	М 14

	COBISS.SR-ID 268551431	
<p>У раду се анализира искуствено учење и сагледава његов значај у оквиру савременог концепта образовања. Потенцијал искуства и искуственог учења се разматра у контексту парадигме целоживотног учења тј. „учење за све“ које је данас водеће начело образовне политике и светске реформе образовања усмерене на развој компетенција за 21. век.</p>		
<p><i>рад припада проблематици докторске дисертације:</i> ДА НЕ</p> <p><u>ДЕЛИМИЧНО</u></p>		

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА

III.1 услови дефинисани за кандидата студијским програмом:

Укупно трајање докторских студија на студијском програму Педагогија је 3 године (6 семестара), за које време студент треба да сакупи 180 ЕСПБ бодова. Докторске студије Педагогије конципиране су путем програмске флексибилности, базиране на широкој понуди изборних предмета. Из листе понуђених предмета (14 предмета), докторанд, уз вођење од стране ментора, бира предмете који су у функцији израде докторске дисертације. Докторска дисертација је самостални рад докторанда и представља завршни део студијског програма докторских студија Педагогије (90 ЕСПБ).

У току прве две године студенти полажу 7 једносеместралних изборних предмета, од којих 6 носе по 10 ЕСПБ бодова, један 15 ЕСПБ бодова; израђују и објављују два научна рада у часопису са SSCI листе који носе по 10 ЕСПБ бодова и учествују на научном скупу са рефератом (10 ЕСПБ бодова); избор теме и преглед литературе, израда пројекта истраживања и истраживање на теми, као обавезни делови програма студија заједно носе 30 ЕСПБ. Трећа година докторских студија је посвећена изради и писању докторске дисертације (20+ 20 ЕСПБ бодова), писању и објављивању другог научног рада (10 ЕСПБ) а остатак бодова се добија самом одбраном докторске дисертације (10 ЕСПБ).

III.2 Да ли кандидат испуњава услове?

ДА

Кандидаткиња Тамара Боровица је положила свих 7 испита предвиђених планом и програмом докторских студија и уписала трећу годину ових студија. Положила је следеће испите: Менаџмент и унапређење рада школе, Дидактика (теорије, модели и развојни правци), Иновативни модели наставе и учења, Методологија научно-педагошког рада, Методичко обликовање образовних стратегија, Педагошка комуникологија, образовање и одрживи развој. Осим тога, реализовала је обавезе везане за Докторску дисертацију- избор теме и преглед литературе, Израду пројекта истраживања и Истраживање на теми.

Кандидаткиња је током докторских студија написала и објавила више научних радова од којих су 5 из области докторске дисертације а 4 у непосредној вези са темом дисертације, и који су објављени у часописима са листе Министарства просвете и науке Републике Србије (M52).

Учествовала је са рефератима на међународним научним конференцијама: "Иницијатива, сарадња и стваралаштво у савременом образовању", у организацији Института за педагошка истраживања и Привредне коморе Србије, и "Филозофија медија- питања утемељења, заснивања и/или откривања" у организацији Центра за филозофију медија и медиолошка питања (Загреб) и Завода за проучавање културног развоја (Београд). Кандидаткиња је током студирања паралелно похађала међународни курс из социјалне терапије при "Ист Сајд Институту" у Њујорку, познатом по својим проучавањима примене учења Виготског на различите области живљења.

Осим тога, кандидаткиња је током докторских студија активно учествовала у неколико националних и међународних научно-истраживачких пројеката: као истраживач на пројектима "Квалитет образовног система Србије у европској перспективи (КОССЕП)" бр. пројекта 179010/ 2011-2014; „Дигиталне медијске технологије и образовно- друштвене промене" бр. пројекта III 47020/ 2011-2014; »Инклузивно образовање: од педагошке теорије до праксе « (бр. пројекта 114-451-2050/2011); затим у међународним пројектима "TEMPUS 517319 DHRENHE – Developing Human Rights Education at the Heart of Higher

Education" и TEMPUS "Community Youth Work- CYW".

Ауторка је једне монографије националног значаја и коауторка две стручне монографије.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

IV.1 ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

Др Светлана Костовић бирања је за ужу научну област Педагогија (предмет Школска педагогија). На основним студијама Одсека за педагогију реализује предметне садржаје Школске педагогије 1 и 2 и Педеутологије, а у оквиру мастер студија на истом одсеку курсеве Теорије школе и Менаџмент и унапређење рада школе. Координаторка је докторских студија Педагогије на Филозофском факултету у Новом Саду а тренутно обавља функцију шефа Одсека за педагогију. У свом научном раду бави се проучавањем проблема школе, школске педагогије, проучавањем наставника и васпитног стила наставника, као и менаџмента и унапређења рада школе, посебно менаџмента микропедагошких процеса. У оквиру АЦИМСИ-ја на програму Менаџмент у образовању реализује програмске садржаје на предмету Менаџмент микропедагошких процеса.

Др С. Костовић је ауторка две монографије и коауторка више од десет монографских публикација, као и ауторка преко педесет научних и стручних публикација. Учествовала је на већем броју научно-стручних скупова међународног и националног значаја. Написала је већи број радова из области школске педагогије, менаџмента и унапређења рада школе, теорије школе, презентованих у земљи и иностранству, што указује на компетентност за ментора предложена тема дисертације.

Ангажована је као истраживач на више научно-истраживачких пројеката: пројекат билатералне сарадње са Хрватском „**Интеркултурални односи и образовање на мањинским језицима: Хрватска-Србија**“ (2011-2012), пројекат „**Дигиталне медијске технологије и образовно-друштвене промене**“ 47020, финансиран од стране Министарства просвете и науке РС (2011-2014); пројекат „**Квалитет образовног система Србије у европској перспективи (КОССЕП)**“, бр. 179010, финансирано од стране Министарства просвете и науке РС (2011-2014), пројекат »**Инклузивно образовање: од педагошке теорије до праксе**« (бр. 114-451-2050/2011) финансиран од стране Секретаријата на науку и технолошки развој АПВ.

Члан је Педагошког друштва Србије и Савеза педагошких друштава Војводине. До сада је под њеним менторством одбрањено више од 100 дипломских радова, 6 специјалистичких радова, више мастерских радова, 5 магистарских радова, 2 докторске дисертације. Била је чланица у великом броју комисија за одбрану радова на сва три нивоа академских студија.

Радови из уже научне области којој припада предлог докторске дисертације:

Р. бр.	аутори, наслов, издавач, број страница	категорија
1.	Костовић, С., Зуковић, С., Боровица, Т. (2011): Инклузивно образовање и школски контекст, <i>Настава и васпитање</i> , бр.3, 406- 418, Педагошко друштво Србије: Београд; http://scindeks.nb.rs/journaldetails.aspx?issn=0547-3330	М 24
2.	Костовић Светлана и Марић Јуришин Станислава (2011), Школа и социо-емоционални развој ученика – од интеракционистичке теорије ка конфлуентном образовању, <i>Педагогија</i> , вол.66, бр. 3, стр. 365-372.	М 51

	link: http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0031-38071103365K	
3.	Djermanov, J., Kostović, S. , Kosanović, M., Egić, B., Oljača, M., Djukić, M., Borovica, T. (2011), Pedagogical reception of information and communication technology in education, <i>Technics Technologies Education Management- TTEM</i> , DRUNPP Sarajevo, Bosnia & Herzegovina Vol.6.No.4, pp.1110-1120. ISSN 1840-1503 link: http://www.ttem-bih.org/pdf/ttem_6_4_web.pdf	M 23
4.	Костовић, С. (2006), Школа на путу ка "Европи знања", у <i>Европске димензије промена образовног система у Србији</i> , 33-44, Нови Сад: Филозофски факултет ISBN 987-86-80271-54-5	M 44
5.	Костовић, С. , Ђерманов, Ј. (2006), Изазови интеркултурализма и школа, <i>Сусрет култура</i> , 879- 886, Филозофски факултет: Нови Сад UDK: 316.72 (082)	M 24

IV.1 услови дефинисани за ментора у области којој припада докторска дисертација:

Према условима дефинисаним Правилником о докторским студијама, за ментора за израду докторске дисертације може бити именован наставник односно научни радник Универзитета, односно факултета, који је способан за извођење наставе на докторским студијама и има најмање 5 научних радова објављених или прихваћених за објављивање у научним часописима из одговарајуће области студијског програма са листе министарства надлежног за науку.

IV.2 Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

Предложена менторка за израду докторске дисертације, др Светлана Костовић, ванредни је професор Одсека за педагогију, Универзитета у Новом Саду.

Као професор изводи наставу:

На основним академским студијама: Школска педагогија 1 и 2, Педеутологија. Студентима других студијских група на Филозофском факултету држи наставу из предмета: Педеутологија. На дипломским академским студијама-мастер предаје предмет Теорије школе и Менаџмент и унапређење рада школе, а на докторским студијама Педагогије, чији је и координатор, реализује наставу из предмета Менаџмент и унапређење рада школе.

Др Костовић је објавила више од стотину научних и стручних радова у иностраним и домаћим часописима, односно саопштења на иностраним и домаћим конференцијама, као и две самосталне монографске публикације. Подручја проучавања др Костовић, школа, школска педагогија, детерминанте школског контекста и наставник, релевантна су за менторисање преложене теме докторске дисертације.

До сада је била ментор више докторских дисертација, магистарских, мастер и специјалистичких радова на последипломским студијама који су успешно одбрањени.

Све наведено упућује да је предложени професор, др Светлана Костовић, подобра за ментора пријављене докторске дисертације кандидаткиње Тамаре Боровица.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

V.1 формулација назива тезе (наслова)

Школа будућности у светлу културно-историјске теорије Л.С. Виготског

Наслов тезе је подобан? ДА

V.2 предмета (проблема) истраживања

Основни предмет истраживања је постизање дубљег разумевања праваца развоја савременог образовања, као и развијање модела школе која је адекватна потребама живота у 21. веку и деце која у њему одрастају. Скициране предикције школе будућности биће одвојене од вишевековног искуства образовања и тврдо укорених облика школовања, насталих пре више од два века, и отворене за уважавање савремених теорија о учењу, развоју, незаобилазећи културне и историјске карактеристике момента у коме живимо и будућности пред нама. Теоријско полазиште овог квалитативног истраживања понудила је културно-историјска теорија (Л.С. Виготског), која своја проучавања базира на културном, социјалном и историјском контексту проучаваних феномена, те указује на културолошку, друштвену и историјску условљеност како проучаваних феномена тако и истраживачких приступа овим феноменима.

Основни проблем истраживања, изражен у форми питања је, на који начин и у коликој мери је учење културно-историјске теорије, посебно њеног оснивача Л.С. Виготског, значајно за боље разумевање и предикцију праваца промена образовања (школовања), како би оно постало адекватније и прилагођеније животу, учењу и раду у 21. веку? Дакле, у којој мери и на који начин су конструкти и учења културно-историјске теорије релевантни при конструисању, дескрипцији и разумевању модела школе будућности? Овде је реч о имплиците садржаној хипотези, према којој културно-историјска теорија, и из ње настали психолошки, педагошки и филозофски правци разумевања учења и развоја и њиховог дијалектичког односа, нуди одговоре на питања која овим истраживањем постављамо, а тичу се будућности образовања, односно школе будућности.

Предмет истраживања је подобан? ДА

V.3 познавања проблематике на основу изабране литературе са списком литературе

Анализирајући владајуће ставове и схватања у стручној литератури и релевантним документима у области критике савременог образовања и предикција развоја образовања у будућности, као и анализом научне литературе у области културно-историјске теорије Л.С. Виготског, кандидаткиња је студиозно и хронолошки навела већину значајних и за ово истраживање релевантних студија из земље и иностранства. Списак одабране литературе обухвата знатан број јединица које се односе на предложену тему докторске дисертације:

1. Alterhaug, B. (2004): Improvisation on a triple theme: Creativity, Jazz Improvisation and Communication, in *Studia Musicologica Norvegica*, vol 30, 2004, pages 97-118, Sentrum: Universitetsforlaget;

2. Amin, T. G., & Valsiner, J. (2004). Coordinating operative and figurative knowledge: Piaget, Vygotsky and beyond. In J. I. M. Carpendale & U. Mueller (Eds.), *Social interaction and the development of knowledge: Critical evaluation of Piaget's contribution*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
3. Andevski, M. (2008): Umetnost komuniciranja, Novi Sad: Cekom books.
4. Baker-Sennett, J., & Matusov, E. (1997): School "performance": Improvisational processes in development and education. In R. K. Sawyer (Ed.), *Creativity in performance* (pp. 197–212). Norwood, NJ: Ablex.
5. Berk, R.A. (2009): Teaching Strategies for the Net Generation, in *Transformative Dialogues: Teaching & Learning Journal*, Vol. 3, No. 2, November 2009
6. Berk, R. A., & Trieber, R. H. (2009): Whose classroom is it, anyway? Improvisation as a teaching tool. *Journal on Excellence in College Teaching*, 20 (3), 29-60.
7. Berk, R. A. (2010): How do you leverage the latest technologies, including Web 2.0 tools, in your classroom? *International Journal of Technology in Teaching and Learning*, 6(1), 1-13.
8. Borovica, T. (2011): Obrazovanje za budućnost: pravci promene, *Pedagoška stvarnost*, vol. LVII, br. 7-8, 679-689. Novi Sad: Pedagoško društvo Vojvodine.
9. Brown, J. S., Collins, A., Duguid, P. (1989): Situated Cognition and the Culture of Learning, *Educational Researcher*, Vol. 18, No. 1, 32–42.
10. Brown, J.S. (2002): The Social Life of Learning: How Can Continuing Education be Reconfigured in the Future? *Continuing Higher Education Review*, vol. 66, 50-59.
11. Brown, J., S., Adler, R.P. (2008): Minds on Fire: Open Education, the Long Tail and Learning 2.0, EDUCAUSE review, jan/february 2008. 17-32.
12. Bruner, J. (2000): *Kultura obrazovanja*, Zagreb: Educa.
13. Bruner, J. (2004): Life as Narrative, in *Social research Journal* Vol. 71, No. 3, 691-710.
14. Burgess, T. (1993): Reading Vygotsky, in *Charting the Agenda: Educational activity after Vygotsky*, ed. Daniels, H., 46-68, New York, London: Routledge.
15. Cole, M. (1985): The zone of proximal development: where culture and cognition create each other, in *Culture, communication and cognition: Vygotskian perspectives*, ed. J. V. Wertsch, Cambridge: Cambridge University Press.
16. Cole, M. (2010): What's Culture Got to Do With It? Educational Research as a Necessarily Interdisciplinary Enterprise, in *Educational Researcher*, Vol. 39, No. 6, pp. 461–470, 2010 AERA.
17. Daniels, H. (1993): The individual and the organization, in *Charting the Agenda: Educational activity after Vygotsky*, ed. Daniels, H., 46-68, New York, London: Routledge.
18. Đukić, M. (1995), *Didaktički činioci individualizovane nastave*, Filozofski fakultet: Novi Sad;
19. Egan, K. (2008): *The Future of Education: Reimagining our schools from the ground up*, New Haven and London: Yale University Press;
20. Egan, K. (2010): *Learning in Depth: a simple innovation that can transform schooling*, Chicago and London: The University of Chicago Press;
21. Freire, P. (2002): *Pedagogija obespravljenih*, Zagreb: Odras- Održivi razvoj zajednice;
22. Gergen, K.J. (1999): *An invitation to social construction*, London: Sage;
23. Glăveanu, Vlad (2010) Paradigms in the study of creativity: introducing the perspective of cultural psychology. *New ideas in psychology*, 28 (1). pp. 79-93.
24. Gindis, B. (1995): A Voice from the future, in *School Psychology International*, Volume 16, #2, pp. 99-103, preuzeto 10.05.2012. sa stranice <http://www.bgcenter.com/Voice.htm>;
25. Gindis, B. (1997): Psychology Applied to Education: Lev S. Vygotsky's Approach, in *Communiqué (NASP)*, Vol. 25, # 2, p. 12-13, preuzeto 12.05.2012. sa stranice

- http://www.bgcenter.com/Vygotsky_Appr.htm;
26. Gutierrez, K., Rogoff, B. (2003): Cultural Ways of Learning: Individual Traits or Repertoires of Practice, in *Educational Researcher*, Vol 32, No 5, pp. 19-25;
 27. Holzman, L. (1997): *Schools for Growth: Radical alternatives to current educational models*, Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates;
 28. Holzman, L. (2009): *Vygotski at Work and Play*, London and New York: Routledge, Taylor& Francis Group;
 29. Ilić, I. (1980): *Dole škole*, Beograd: Beogradsko izdavačko- grafički zavod, Biblioteka XX vek.
 30. John- Steiner, V. & Mahn, H. (1996): Sociocultural Approaches to Learning and Development: A Vygotskian Framework, in *Educational Psychologist*, 31 (3/4), 191-206.
 31. John-Steiner, V & Moran, S (2002): *Creativity in the making: Vygotsky's Contemporary Contribution to the Dialectic of Creativity & Development*, in *Creativity and Development Counterpoint Series*, Oxford University Press;
 32. Knežević- Florić, O. (2005): *Pedagogija razvoja*, Novi Sad: Filozofski fakultet.
 33. Kostović, S. (2005): *Vaspitni stil nastavnika*, Novi Sad: Filozofski fakultet;
 34. Kozulin, A., Gindis, B., Ageyev, V.S., Miller, S. et al (2003): *Vygotsky's Educational Theory in Cultural Context*, Cambridge: Cambridge University Press
 35. Lobman, C. & Lundquist, M. (2007): *Unscripted learning: Using improv activities across the K-8 curriculum*. New York: TC Press;
 36. Luria, A.R. (1979): *Vygotsky, in The Making of Mind*, Cambridge:MA, Harvard University Press. preuzeto 21.06.2011. sa stranice <http://www.marxists.org/archive/luria/works/1979/mind/ch03.htm>;
 37. Matusov, E., Bell, N. & Rogoff, B. (2002): Schooling as cultural process: working together and guidance by children from schools differing in collaborative practices, in R.V. Kail and H.W. Reese (Eds.) *Advances in child development and behavior*, Vol 29 (pp. 129-160), San Diego, CA: Academic Press;
 38. Milutinović, J. (2008): *Ciljevi obrazovanja i učenja u svetlu dominantnih teorija vaspitanja 20. veka*, Novi Sad: Savez pedagoških društava Vojvodine.
 39. Mitra, S., Rana, V. (2001): Children and Internet: Experiments with minimally invasive education in India, *British Journal of Educational Technology*, 32 (2), 221-232.
 40. Mitra, S. (2003): Minimally invasive education: a progress report on "the-hole-in-the-wall" experiments, *British Journal of Educational Technology*, 34(3), 367-371.
 41. Mitra, S. (2005): Self organizing systems for mass computer literacy: Findings from "the-hole-in-the-wall" experiments, *International Journal of Development Issues*, 4 (1), 71-81.
 42. Newman, F., Holzman, L. (1993): *Lev Vygotsky: Revolutionary Scientist*, New York, London: Routledge.
 43. Newman, F., Holzman, L. (1997): *The end of knowing: A new developmental way of learning*, London, New York: Routledge.
 44. Oblinger, D. C. & Oblinger, J. L. (Eds.). (2005): *Educating the net generation*. EDUCAUSE. dostupno na <http://www.educause.edu>.
 45. OECD (2000), *Knowledge Management in the Learning Society*, OECD, Paris.
 46. OECD (2003): *Schools and the Future*, Report from OECD Forum on Schooling for tomorrow, ed. Riel Miller, Futuroscope, Poitiers, France.
 47. OECD (2003): Forum on Schooling for Tomorrow: "Toolbox for forward – thinking, innovation and school system change", Futuroscope, Poitiers, France.
 48. OECD, Schooling for tomorrow (2006): *Think Scenarios, Rethink Education*, preuzeto 05.12.2010. sa stranice <http://www.sourceoecd.org/education/9264023631> ;
 49. OECD: *The Starterpack- Futures Thinking in Education*, OECD Schooling for Tomorrow series, preuzeto 05.12.2010. sa stranice:

- http://www.oecd.org/document/33/0,3343,en_2649_35845581_38981601_1_1_1_1,00.html;
50. Palincsar, A. S. (1998): Social Constructivist Perspectives on Teaching and Learning, *Annual Review of Psychology*, No. 49, 345–375.
 51. Prensky, M. (2001a). Digital natives, digital immigrants. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.
 52. Prensky, M. (2001b). Digital natives, digital immigrants, part 2: Do they really think differently? *On the Horizon*, 9(6), 1–6.
 53. Prensky, M. (2009): H. sapiens digital: From digital immigrants and digital natives to digital wisdom. *Innovate* 5 (3). preuzeto 14.02.2012. sa stranice <http://www.innovateonline.info/index.php?view=article&id=705>
 54. Ristić, Ž. (1995): *O istraživanju, metodu i znanju*, Beograd: IPI.
 55. Robinson, K., Aronica, L. (2009): *The Element, How Finding Your Passion Changes Everything*, London: Penguin Books Ltd;
 56. Robinson, K. (2010): *Bring on the learning revolution*, TED conference 2010, dostupno na http://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_revolution.html;
 57. Rogoff, B., Correa-Chávez, M., Navichoc Cotuc, M. (2005): A Cultural/ Historical View of Schooling in Human Development, in D.B.Pillemer and S.H.White (Eds.) *Developmental psychology social change: Research, history and policy* (pp.225-263), New York, NY: Cambridge University Press;
 58. Sawyer, R. K. (2003): *Improvised dialogues: Emergence and creativity in conversation*. Westport, CT: Greenwood;
 59. Sawyer, R. K. (2004a): Creative Teaching: Collaborative Discussion as Disciplined Improvisation, in *Educational Researcher*, Vol. 33, No. 2, pp. 12–20;
 60. Sawyer, R. K. (2004b): Improvised lessons: Collaborative discussion in the constructivist classroom, in *Teaching Education*, vol 15, No 2, June 2004, Washington University, USA.
 61. Sawyer, R.K. (2006): Education for innovation, in *Thinking Skills and Creativity* 1 (2006), p. 41–48, USA:Elsevier B.V.;
 62. Sawyer, R.K. (2008): Optimising Learning: Implications of Learning Sciences Research, paper presented at *OECD/CERI International Conference “Learning in the 21st Century: Research, Innovation and Policy”*, May, 2008, Paris, France;
 63. Sawyer, R.K. (2007): *Group Genius, The Creative Power of Collaboration*, New York, NY: Basic Books, A Member of the Perseus Books Group;
 64. Stoll, L., Fink, D. (2000): *Mijenjajmo naše škole: kako unaprediti djelotvornost i kvalitetu škola*, Zagreb: Educa;
 65. Strommen, E., Lincoln, B. (1992): Constructivism, Technology and the Future of Classroom Learning, in *Essays on Constructivism and Education*, collected by Maryland Collaborative for Teacher Preparation;
 66. Suzić, N. (2004): Futurologija obrazovanja. U Zborniku: *Jugoslovenska pedagogija druge polovine 20. veka* (str. 125–143).Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu.
 67. Сузић, Н. (2012): *Футурологија у педагозији и социјалним наукама*, Бања Лука: ЕКТОС;
 68. Veer, Rene van der, Valsiner, Jaan (1994): *The Vygotsky reader*, Oxford UK, Cambridge USA: Blackwell publishers Ltd.
 69. Veresov, N. (1998): *Vygotsky Before Vygotsky: The Path to the Cultural-Historical Theory of Human Consciousness (1917 - 1927)*, Historical and methodological analysis, preuzeto 10.05.2012. sa stranice <http://webpages.charter.net/schmolze1/vygotsky/>
 70. Veresov, N. (2004): Zone of proximal development (ZPD): the hidden dimension? objavljeno u *Ostern, A. & Heila-Ylikallio, R. (Eds.). (2004). Sprak som kultur – brytningar I tid och rum. – Language as culture – tensions in time and space*. Vol. 1, pp. 13-30, Vasa; tekst preuzet 12.05.2012. sa stranice <http://nveresov.narod.ru/ZPD.pdf>;

71. Veresov, N. (2010). Forgotten methodology: Vygotsky's case. In J. Valsiner & A. Toomela (Eds.). *Methodological Thinking in Psychology: 60 Years Gone Astray?* IAP Publishers, p. 267- 295, preuzeto 10.05.2012. sa stranice <http://nveresov.narod.ru/Forgotten.pdf>;
72. Veresov, N. (2010). Introducing cultural-historical theory: main concepts and principles of genetic research methodology. *Cultural-historical psychology*, 4, p. 83-90, preuzeto 10.05.2012. sa stranice <http://nveresov.narod.ru/KIP.pdf>;
73. Vigotski, L.S.(1978): *Mind in society*, Cambridge, MA: Harvard University Press;
74. Vigotski, L.S. (1996a): *Naučno nasleđe*, u redakciji M.G. Jaroševskog, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
75. Vigotski, L. S. (1996b): *Problemi opšte psihologije*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
76. Vigotski, L. S. (1996c): *Problemi razvoja psihe*, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
77. Vygotskaya, G. L. [1995). His Life. in *School Psychology International*, Vol.16, #2, pp. 105-116, tekst preuzet 10.05.2012. sa stranice <http://webpages.charter.net/schmolze/vygotski/gita.html>;
78. Vrcelj, S., Mušanović, M. (2001): *Prema pedagoškoj futurologiji : (škola budućnosti)*, Rijeka: Hrvatski pedagoško-književni zbor.
79. White, S. R. (2004): Educating Toward Future Globalization: A New Societal Myth and Pedagogic Motif, *Educational Foundation*, 18(1), 71-96.
80. www.infed.org
81. <http://webpages.charter.net/schmolze1/vygotsky/>
82. <http://www.bgcenter.com/vygotskyProject.htm>

Избор литературе је одговарајући? ДА

V.4 циљева истраживања

У односу на постављени проблем, **циљ овог квалитативног истраживања** је да се путем анализе и компарације савремених образовних тенденција и теорија о учењу и образовању, са посебним фокусом на савремена тумачења културно-историјске теорије и њену примену на област образовања, као и идентификовањем вероватних и/или пожељних сценарија развоја институционалног образовања, издвоје пожељни сценарији развоја школе будућности као и стратешки путеви остварења ових визија. С обзиром да су ови сценарији “конструкције” тј. наративи, а не конкретни планови од којих нема одступања, они могу користити за подстицање конструктивних разговора о будућности образовања, те као визије будућности ка чијем остварењу се тежи.

Истраживачки задаци којима је конкретизован постављени циљ су: 1) истражити и анализирати оригиналне изворе Л.С Виготског и његових сарадника, аутора и теоретичара културно-историјске теорије развоја, са посебним фокусом на примену ове теорије на област образовања и школовања; 2) истражити и анализирати правце развоја савременог образовања (куда савремено образовање иде, представљене у теоријским радовима, критикама актуелног образовања, истраживањима, моделима савремених алтернативних школа...); 3) идентификовати могуће (вероватне) и пожељне правце развоја савременог образовања, добијене футуролошком студијом на експертском узорку, и анализирати их у односу на конструкте и постулате културно-историјске теорије (задатак 1).

Циљеви истраживања су одговарајући? ДА

V.5 очекиваних резултата (хипотезе)

Тип овог истраживања је фундаментално, квалитативно истраживање. Фундаментална истраживања за предмет имају суштинска или фундаментална питања педагогије, а будућност образовања, као и визије образовања у будућности, неминовно представљају суштинска питања педагогије 21. века.

Посматрано из футуролошке перспективе, доношење одлука у образовању, и у вези са образовањем, већином је краткорочно, усмерено на решавање конкретних проблема или унапређење актуелне образовне праксе (ово посебно важи за подручје институционалног формалног образовања). Стиче се утисак да је култура образовних институција више усмерена на гледање у прошлост уместо на осмишљавање и планирање будућности. Институционалну организацију школе, већина футуролога данас доживљава као „диносауруса“ из ране индустријске ере, те као неадекватну за учење и школовање у 21. веку. Међутим, овај "диносаурски карактер" образовања, свакодневница је свих оних који се образовањем данас баве. Футуролошке студије, уместо владајућег критизерског анализирања и доказивања "кризе школе", проактивне су и усмерене на мењање сутрашњице акцијом (уместо критиком) данас. Фокус ове футуролошке студије је креирање могућих и пожељних сценарија развоја школовања у будућности, односно концептуализација модела школе будућности (за раздобље од 20 до 50 година), на основу визија, сценарија и перспектива развоја образовања које предвиђа експертски узорак истраживања. На овај начин отворио би се простор за јасније и конкретније усмеравање развоја образовања, ка жељеном и циљаном правцу. У овоме уједно лежи и допринос ове докторске дисертације.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос?

ДА

V.6 план рада

План истраживања:

Прва фаза: припремна фаза.

Прикупљање и проучавање релеватне научне и стручне литературе, националних и међународних докумената из области докторске дисертације, као и резултата досадашњих истраживања, како из области културно-историјске теорије и њене примене у образовању, тако и из области футурологије образовања. - децембар 2009.- децембар 2011.

Друга фаза: спровођење теоријског истраживања и Делфи студије.

Израда инструмента (упитника за Делфи студију)- верзија 1 и верзија 2. Одабир експертског узорка и позив за учешће у истраживању. Реализација Делфи студије (два круга. Упитник 1 и Упитник 2). -јануар 2012.- септембар 2012.

Трећа фаза: обрада прикуљених података, анализа и интерпретација резултата истраживања. Писање извештаја о обављеном истраживању. - септембар 2012.- децембар 2012.

Предложени план рада одражава све фазе које су неопходне за спровођење планираног истраживања у складу је са нацртом тезе.

План рада је одговарајући?

ДА

V.7 метод и узорак истраживања

Истраживачки нацрт овог истраживања је нацрт футуролошке студије, док је **истраживачки приступ** студије компаративни, аналитичко-критички и футуролошки.

Истраживачке методе су метода теоријске анализе, Делфи метода и компаративна метода. Методом теоријске анализе истраживаће се постојећа и доступна литература, делом из области културно-историјске теорије и њене примене на питања образовања, а делом литература усмерена на анализу институционалног образовања и предикције развоја образовања у будућности. Делфи методом ће, намерно изабран узорак експерата из области образовања, бити коришћен за боље разумевање праваца развоја савременог образовања, те за скицирање модела школе будућности. Питања у оквиру Делфи студије биће питања смисла и дескриптивна питања, што истраживачку стратегију чини феноменолошком и ентографском. Делфи метода припада групацији метода које се приписују футуролошким истраживањима, и у том смислу ће послужити за продубљивање разумевања како би се образовање могло развијати у наредним годинама (у којим правцима), потом за развој стратегија које би водиле ка обликовању пожељних сценарије развоја образовања. Методом компарације упоређиваће се добијени модели школе будућности, међусобно, као и са резултатима теоријске анализе. Овакво укрштање истраживачких метода уобичајено је у квалитативним истраживањима и користи се са циљем осигуравања потпунијег увида у изабрано подручје истраживања.

Узорак истраживања је узорак интензитета, који окупља експерте на пољу образовања и визионаре развоја образовања у будућности, са циљем коришћења њихових знања, искустава, идеја и визија за откривање и разумевање праваца развоја школовања у будућности. Узорак ће окупити најмање 30 експерата из земље и иностранства (намеран узорак).

Метод и узорак су одговарајући? **ДА**

V.8 места, лабораторије и опреме за експериментални рад

Како је у питању квалитативна студија, за реализацију овог истраживања неће бити неопходне лабораторије као ни опрема за експериментални рад.

Истраживање ће већим делом бити реализовано у Новом Саду, на Филозофском факултету, уз коришћење библиотеке Матице српске, библиотеке Педагошког друштва Војводине, Градске библиотеке Града Новог Сада. Футуролошка Делфи студија биће реализована путем електронске комуникације са одабраним узорком експерата.

Услови за експериментални рад су одговарајући? **ДА**

V.9 методе статистичке обраде података и осталих релевантних података

Добијени подаци ове студије биће квалитативно обрађени.

Статистичка обрада података није у складу са предвиђеним типом истраживања и нацртом овог квалитативног истраживања.

Предложене методе су одговарајуће? **ДА**

VI ЗАКЉУЧАК

кандидат је подобан	ДА
ментор је подобан	ДА
тема је подобна	ДА

Кандидаткиња МА Тамара Боровица је досадашњим радом испунила услове дефинисане Студијским планом и програмом докторских студија Педагогије на Филозофском факултету у Новом Саду, те показала да поседује квалитете потребне за самостални истраживачки рад, што је услов за успешну израду докторске дисертације.

За израду ове докторске дисертације кандидаткиња је прикупила и анализирала релевантну педагошку, психолошку и футуролошку литературу. Такође се, у досадашњим истраживањима бавила перспективама развоја савременог образовања. Подаци добијени овом дисертацијом послужиће за продубљивање разумевања како би се образовање могло развијати у наредним годинама (у којим правцима), за идентификовање могућих и пожељних сценарија развоја школовања у будућности, односно креирање модела школе будућности (за раздобље од 20 до 50 година), а на основу визија, сценарија и перспектива развоја образовања које предвиђа експертски узорак истраживања.

На основу свега наведеног у овом извештају, закључујемо да је предложена тема **„Будућност школе у светлу културно-историјске теорије Виготског“** подобна за израду докторске дисертације, као и да кандидаткиња Тамара Боровица испуњава све услове.

датум: 24.05.2012.

председник комисије

члан 1

члан 2

члан 3

члан 4